

Vejledning om regler for skiltning om adgangsreglerne i naturen

Udarbejdet i samarbejde med

**Danmarks Idrætsforbund
Danmarks Jægerforbund
Danmarks Naturfredningsforening
Dansk Skovforening
DGI
Friluftsrådet
Kommunernes Landsforening
Landbrug & Fødevarer
Landbrugsstyrelsen
Naturstyrelsen
Vejdirektoratet**

I Indledning

Reglerne for offentlighedens adgang til naturen findes i såvel naturbeskyttelsesloven som i mark- og vejfredsloven, hvor naturbeskyttelsesloven sætter visse begrænsninger i ejerens rettigheder i henhold til mark- og vejfredslovens regler.

Formålet med denne vejledning er at give anbefalinger om indholdet og udformningen af eksempler på skilte, der lovligt kan opsættes.

Vejledningen omfatter således anbefalinger om anvendelse af en række standardiserede skilte, der vil kunne dække de fleste tilfælde, hvor en lodsejer ønsker at opsætte skilte, der vedrører offentlighedens adgangsmuligheder. Det anbefales, at skiltning om naturbeskyttelseslovens adgangsregler kun bør anvendes, hvor der er et reelt behov.

Denne vejledning er senest revideret i 2019 af Miljøstyrelsen med bidrag fra Danmarks Idrætsforbund, Danmarks Jægerforbund, Danmarks Naturfredningsforening, Dansk Skovforening, DGI, Friluftsrådet, Kommunernes Landsforening, Landbrug & Fødevarer, Landbrugsstyrelsen, Naturstyrelsen og Vejdirektoratet.

II Regler om adgang og begrænsning af adgang i henhold til naturbeskyttelseslovens adgangsregler

Naturbeskyttelsesloven indeholder i kapitel 4 en række regler, der i vid udstrækning giver offentligheden adgang til at færdes på veje og stier i det åbne land, på strande, klitfredede arealer og udyrkede arealer samt i skove, herunder adgang til privatejede arealer. En lodsejer må ikke forhindre eller vanskeliggøre denne adgang.

Erfaringerne viser, at der på steder, hvor offentligheden lovligt har adgang, er opsat en del skilte på veje og stier eller påmalinger på sten på strande, der efter deres indhold direkte forbyder offentlighedens lovlige adgang, f.eks. et skilt med teksten: *ADGANG FORBUDT FOR UVEDKOMMENDE* eller gennem deres indhold på anden måde giver indtryk af, at offentlighedens adgang er forbudt ("skræmmeskiltning").

Det tidligere Naturklagenævn (nu Miljø- og Fødevareklagenævnet) har bl.a. truffet afgørelse om, at et skilt med teksten *PRIVAT VEJ* på en privatejet vej i det åbne land efter omstændighederne kan anses som en hindring af offentlighedens færdsel, medmindre skiltet suppleres med et tydeligt underskilt, hvoraf det fremgår, at vejen er åben for færdsel til fods og på cykel.

Det er heller ikke tilladt at opsætte skilte, der f.eks. advarer mod hugorme eller "løs tyr". Naturklagenævnet fandt i en konkret afgørelse, at et skilt ved en gennemgående vej med teksten "Jeg bor her" og med billedet af en hund, i den givne sammenhæng ville blive opfattet som et "skræmmeskilt" og derfor **er et forsøg** på at hindre eller begrænse offentlighedens færdsel.

Hverken naturbeskyttelsesloven eller mark- og vejfredsloven indeholder nærmere bestemmelser om, hvordan skiltningen skal udformes, eller om at sådan skiltning kun må opsættes efter autorisation fra en myndighed.

Det bør nævnes, at vejledningen ikke omfatter skiltning, hvor offentlighedens adgang af myndighederne reguleres med anden hjemmel (regler fastsat af politiet, fredning m.v.) eller skiltning, hvor en ejer kan lukke på dage, hvor der holdes jagt eller lign.

I det følgende gennemgås en række tilfælde, hvor skiltning om offentlighedens adgang kan komme på tale, og der vises en række standardskilte, som vil kunne anvendes i forskellige situationer bl.a. afhængig af, hvor skiltene opsættes.

Omkostningerne til indkøb og opsætning af skiltene påhviler den enkelte lodsejer, idet skilteopsætningen sker efter grundejers ønske.

1. Private veje og stier i det åbne land

Dansk rets hovedregel om offentlighedens adgang til at færdes på veje og stier findes i mark- og vejfredslovens § 17, der ifølge § 2, stk. 3, også gælder for stier. Efter mark- og vejfredslovens § 17 har offentligheden adgang til at færdes på veje og stier – men ejeren kan ved skiltning helt eller delvis forbyde adgangen.

Mark- og vejfredslovens § 17: Den som uden ejerens tilladelse eller anden hjemmel færdes på anden mands grund eller som færdes ad en privat vej, hvor det ved færdselstavle eller andet lovligt opslag er tilkendegivet, at færdsel af den pågældende art er forbudt, straffes med bøde.

I det åbne land begrænser naturbeskyttelseslovens § 26 ejerens adgang til efter mark- og vejfredsloven at ”skilte sig ud af” offentlighedens adgang:

§ 26. *Adgangen til færdsel ad veje og stier i det åbne land kan, for så vidt angår færdsel til fods eller på cykel, af ejeren ved skiltning efter bestemmelserne i mark- og vejfredslovens § 17 kun helt eller delvis forbydes, hvis færdslen er til gene for den erhvervsmæssige udnyttelse af ejendommen, hvis den i særlig grad generer privatlivets fred, eller hvis der er behov for beskyttelse af plante- og dyreliv. Adgang sker på eget ansvar.*

Stk. 2. Ejeren kan på samme måde forbyde cykling på stier, hvor cykling medfører særlige problemer, og færdsel ad private enkeltmandsveje og -stier på dage, hvor der holdes jagt, eller hvor færdslen på grund af intensivt landbrugsarbejde kan være forbundet med fare.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen kan helt eller delvis tilsidesætte et forbud mod gående og cyklende færdsel for gennemgående vejes og stiers vedkommende og i særlige tilfælde tilsidesætte et forbud mod ridning på gennemgående private fællesveje.

Skiltning efter mark- og vejfredsloven er ikke undergivet specielle krav om skiltenes udformning. Politiet kan imidlertid kræve en uautoriseret afmærkning fjernet, hvis færdselsmæssige grunde taler derfor (færdselslovens § 97, stk. 2)

Forandringer og færdselsregulering på private fællesveje og stier i byer og bymæssige områder og i sommerhusområder (afsnit III). § 57, stk. 1 i lov om private fællesveje, betyder, at grundejere f.eks. ikke må afspærre vejen eller etablere foranstaltninger med henblik på at regulere færdslen uden kommunens og politiets godkendelse. Private fællesstier i byer og bymæssige områder og sommerhusområder må ikke nedlægges uden, at kommunen har taget stilling til dette, jf. § 72 i lov om private fællesveje.

Kommunen kan efter lov om private fællesveje bestemme, at byreglerne i afsnit III skal gælde i afgrænsede områder i landzone, jf. planloven, når disse områder har bymæssig karakter eller er planlagt hertil.

Opsætning af autoriserede færdselsskilte: Opsætning af autoriserede færdselsskilte kræver godkendelse af politiet. På private fællesveje i by m.v. (lov om private fællesveje, afsnit III-områder) kræves også godkendelse fra kommunen som vejmyndighed. (Færdselslovens § 97). De autoriserede skilte fremgår af bekendtgørelse nr. 1632 af 20. december 2017 om vejafmærkning.

Overtrædelse af autoriseret skiltning opsat på private veje i medfør af færdselslovens § 97 medfører bødestraf efter færdselslovens § 118, stk.1, nr.1.

De standere, der bærer autoriserede skilte efter færdselsloven, må *ikke* benyttes til anden skiltning m.v. (Færdselslovens § 99 stk. 2: Skilte, opslag, lysindretninger og lign). Lovlige undertavler til autoriserede færdselstavler er dog tilladt, for eksempel ”ærindekørsel tilladt”.

Overtrædelse af uautoriseret skiltning efter mark- og vejfredsloven er undergivet privat påtale og straffes efter mark- og vejfredsloven med bøde, men kun efter den forurettedes begæring. Selvom et ”mark- og

vejfredsskilt" angiver, at motorkørsel er forbudt, er eksempelvis ejerens motorkørsel ikke forbudt, fordi mark- og vejfredslovens § 17 retter sig mod alle andre end grundejeren (eller dem der har en særlig hjemmel).

Ved autoriseret skiltning efter *færdselsloven* kræves særlig undertavle (f.eks. ærindekørsel tilladt) – ellers omfatter eksempelvis et autoriseret motorkørsel forbudt skilt også ejerens kørsel.

Der er udarbejdet forskellige forslag til udformningen af en række uautoriserede skilte, der kan benyttes i forskellige situationer, uden at komme i strid med naturbeskyttelsesloven.

Skilt 1

Anvendelsesområde: Skiltet tænkes anvendt, hvor ejeren ønsker at gøre opmærksom på, at vejen er privat, og at efter mark- og vejfredsloven er motorkørsel forbudt.

Såfremt ejeren senere ønsker at forbyde offentlighedens ridning, kan der efterleveres en overklæbningsstrimmel til teksten (se bilag), og indsættes rideforbudspiktogram (se bilag)

Skilt 2

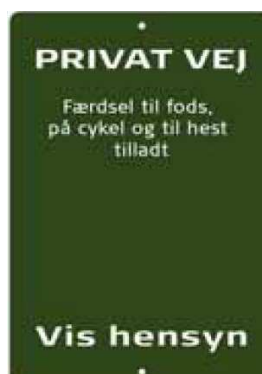
Anvendelsesområde: Skiltet tænkes anvendt, når en ejer efter mark- og vejfredsloven ønsker at forbyde såvel motorkørsel som ridning.

Skilt 3

Skiltet tænkes anvendt som supplement til autoriseret skiltning efter færdselsloven om, at motorkørsel er forbudt.

Såfremt ejeren senere også ønsker at forbyde ridning, kan tekstens ændres med overklæbning og indsættelse af rideforbudspiktogram (se bilag).

Cykelforbudspiktogram

Piktogrammet tænkes især anvendt i de særlige tilfælde, hvor ejeren efter naturbeskyttelseslovens § 26 stk. 2 kan forhindre cykling på stier, hvor cykling medfører særlige problemer.

Rideforbudspiktogram

Piktogrammet tænkes anvendt, som supplement til autoriseret skiltning efter færdselslovgivningen om at motorkørsel er forbudt, og hvor ejeren i medfør af mark- og vejfredslovens § 17 tillige ønsker at forhindre ridning.

Skilt 4.

Skiltet tænkes anvendt, hvor ejeren ønsker offentlighedens adgang helt forbudt, og det er lovligt, fordi betingelserne efter naturbeskyttelseslovens § 26 stk. 1 er til stede herfor.

Skilt 5

Skiltet kan anvendes, hvor ejeren alene ønsker at benytte sig af sin ret efter mark- og vejfredsloven til at forbyde motorkørsel.

Bemærk:

Naturbeskyttelseslovens § 26 gælder kun i det åbne land.

I de fleste sommerhusområder (de områder, der ikke er afsnit III-områder) gælder mark- og vejfredsloven og ikke naturbeskyttelsesloven.

2. Strande og klitfredede arealer

Den almindelige adgangsret til strande fremgår af naturbeskyttelseslovens § 22:

§ 22. Strandbredder og andre kyststrækninger er åbne for færdsel til fods, kortvarigt ophold og badning på arealer mellem daglig lavvandslinje og den sammenhængende landvegetation, der ikke er domineret af salttålede planter eller anden strandbredsvegetation. Adgang sker på eget ansvar. Det er tilladt kortvarigt at have en båd uden motor liggende på strandbredden. I perioden 1. april-30. september skal hunde føres i snor. Hunde skal altid føres i snor, hvor der er græssende husdyr. I perioden 1. september-31. maj er ridning tilladt på den ubevoksede strandbred og direkte ned dertil, hvis der er lovlig adgang til stranden.

Stk. 2. Reglen i stk. 1 omfatter ikke arealer, der inden den 1. januar 1916 er udlagt som have eller inddraget under en erhvervsvirksomhed, der drives på ejendommen. Det samme gælder forsvarsanlæg og havneanlæg.

Stk. 3. Offentlighedens adgang må ikke forhindres eller vanskeliggøres.

Stk. 4. På privatejede strandbredder og kyststrækninger må ophold og badning ikke finde sted inden for 50 m fra beboelsesbygninger.

Offentlighedens adgang til klitfredede arealer fremgår af naturbeskyttelseslovens § 25.

§ 25. Klitfredede arealer, jf. § 8 og § 9, er åbne for færdsel til fods og kortvarigt ophold, hvis der er lovlig adgang dertil. Adgang sker på eget ansvar. Hunde skal føres i snor. Den adgang til at medtage løse hunde og til ridning, der følger af § 22, stk. 1, gælder også for den ubevoksede, klitfredede strandbred.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 gælder ikke for arealer, der dyrkes landbrugsmæssigt.

Stk. 3. På privatejede, klitfredede arealer må ophold ikke finde sted inden for 50 m fra beboelsesbygninger.

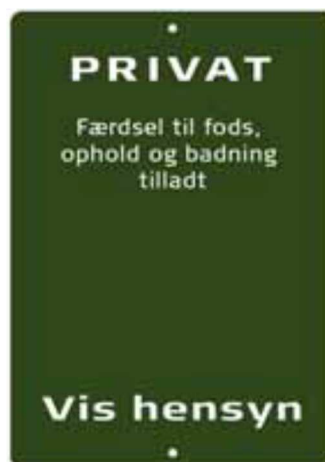
Adgangsreglerne for privatejede og offentligt ejede strande er langt overvejende de samme, og der er derfor kun undtagelsesvis grund til at skilte med PRIVAT eller lignende. ”Privatskiltning” kan også her efter omstændighederne give indtryk af, at offentligheden ikke har adgang til den pågældende strand. Derfor er der i almindelighed ikke et reelt behov for skiltning eller anden markering af, at en strand er privat. Man kan imidlertid ikke modsætte sig en skiltning om, at stranden er privat, såfremt der samtidig oplyses om, hvorledes adgangsreglerne gælder for den pågældende strand.

På denne baggrund er der udarbejdet følgende forslag til tre standardskilte (skilt 6-8):

Skilt 6

Anvendelsesområde: Strandbredder og klitfredede områder, hvor færdsel og ophold er tilladt for offentligheden.

På skiltet kan der eventuelt påklæbes forskellige piktogrammer, der orienterer om de gældende regler, f.eks. om forbuddet mod teltning. Det bemærkes, at hvis der ønskes piktogram om ”hund i snor” på en strandbred, skal piktogrammet med periodeangivelse benyttes (se eksemplet i bilag).

Skilt 7

Anvendelsesområde: På strande, hvor der er strandbred mindre end 50 meter fra en beboelsesbygning, hvor bygningen ligger på samme matrikel som standen, og på klitfredede områder, hvor naturbeskyttelsesloven giver mulighed for ophold på den del af stranden/det klitfredede areal, der er længere væk end de 50 meter (§ 22 stk. 4 og § 25 stk. 2).

På skiltet kan der eventuelt påklæbes forskellige piktogrammer, der orienterer om de gældende regler f.eks. om forbuddet mod teltning. Det bemærkes, at hvis der ønskes piktogram om ”hund i snor” på en strandbred, skal piktogrammet med periodeangivelse benyttes (se eksemplet i bilag).

Skilt 8

Anvendelsesområde: På strandbredder og klitfredede arealer, hvor naturbeskyttelsesloven alene giver adgang til passage.

Det bemærkes, at hvis der ønskes piktogram om ”hund i snor” på en strandbred, skal piktogrammet med periodeangivelse benyttes (se eksemplet i bilag).

Skilt 4

Anvendelsesområde: Strandbredder og andre kyststrækninger, der før 1916 var udlagt som have mv. (§ 22 stk. 2)

3. Udyrkede arealer

§ 24 Udyrkede arealer er åbne for færdsel til fods og ophold, hvis der er lovlig adgang dertil. Adgang sker på eget ansvar. Hunde skal føres i snor.

Stk. 2. Ejeren kan forbyde adgang på dage, hvor der holdes jagt, eller i områder, hvor der foregår intensivt landbrugsarbejde.

Stk. 3. Til privatejede, udyrkede arealer er der kun adgang fra kl. 6 til solnedgang. Ophold må ikke finde sted inden for 150 m fra beboelses- og driftsbygninger.

Stk. 4. Bestemmelsen i stk. 1, 1. punktum, gælder ikke privatejede arealer, der i deres helhed er forsvarligt hegnede. Bestemmelsen gælder heller ikke de bræmmer langs vandløb og søer, som efter lov om vandløb skal holdes udyrkede, medmindre de grænser op til arealer, der er åbne for offentlighedens adgang.

Stk. 5. Der er dog adgang til hegnede, udyrkede arealer, hvor der ikke er græssende husdyr, gennem låger og led og over stenter eller lignende, såfremt der ikke er opsat skilte, der helt eller delvis forbyder denne færdsel. Ejeren kan opsætte sådanne skilte, hvis færdslen er til gene for den erhvervsmæssige udnyttelse af ejendommen, hvis den i særlig grad generer privatlivets fred, eller hvis der er behov for beskyttelse af dyre- og planteliv. Hvor hegningen eller skiltningen ikke er rimeligt begrundet, kan kommunalbestyrelsen påbyde hegningen eller skiltningen fjernet eller påbyde opsætning af låger, stenter eller lignende eller opsætning af skilte om adgangsmuligheden.

Skilt 9

Anvendelsesområde: Skiltet tænkes anvendt, hvor ejeren ønsker at gøre opmærksom på, at der er tale om et privatejet areal og deraf følgende begrænsninger i offentlighedens adgang.

På skiltet kan der eventuelt påklæbes forskellige piktogrammer, der orienterer om de gældende regler, f.eks. forbuddet mod teltning og reglen om at holde hund i snor (se bilag).

Skilt 4

Anvendelsesområde: Skiltet tænkes anvendt, hvor ejeren ønsker at markere, at offentligheden ikke har adgang efter naturbeskyttelseslovens § 24, og i tilfælde, hvor betingelserne for lukning af arealet i medfør af § 24 stk. 5, er til stede.

4. Skove

§ 23. Skove er åbne for færdsel til fods og på cykel samt for ophold, hvis der er lovlig adgang dertil. Det gælder dog ikke for skovarealer, der er afmærket som militære anlæg. Adgang sker på eget ansvar. Hunde skal føres i snor.

Stk. 2. Offentlighedens adgang må ikke forhindres eller vanskeliggøres. Der må ikke opsættes usædvanlige hegn omkring skove.

Stk. 3. Ejeren kan forbyde adgang på dage, hvor der holdes jagt, eller i områder, hvor der foregår intensivt skovningsarbejde.

Stk. 4. Enhver, der færdes i skoven på anden måde end tilladt, har pligt til at oplyse navn og bopæl på forlangende af skovejeren eller dennes repræsentant.

Stk. 5. I privatejede skove må færdsel til fods og på cykel kun ske ad stier og veje. Der er kun adgang fra kl. 6 til solnedgang, og ophold må ikke finde sted inden for 150 m fra beboelses- og driftsbygninger.

Stk. 6. Ejeren af privatejede skove på mindre end 5 ha kan ved skiltning efter bestemmelserne i mark- og vejfredslovens § 17 fastsætte indskrænkninger i offentlighedens adgang.

Stk. 7. Reglerne i stk. 5 og 6 gælder ikke for skove, der ejes af offentlige stiftelser.

Stk. 8. Ejeren kan ved skiltning fastsætte indskrænkninger i adgangen til cykling på stier, hvor cykling medfører særlige problemer. Kommunalbestyrelsen, for statsejede arealer miljø- og fødevareministeren, kan helt eller delvis tilsidesætte et sådant forbud.

Stk. 9. Ridning er tilladt ad private fællesveje, der fører igennem skove, medmindre ejeren ved skiltning efter bestemmelserne i mark- og vejfredslovens § 17 helt eller delvis har forbudt adgangen til ridning. Kommunalbestyrelsen, for statsejede arealer miljø- og fødevareministeren, kan i særlige tilfælde helt eller delvis tilsidesætte et sådant forbud.

Stk. 10. Reglerne i § 26 a gælder også for veje og stier i skove, der giver adgang til skovens øvrige vejssystem.

Skilt 4

Anvendelsesområde: Skiltet kan anvendes, hvor ejeren af en skov på under 5 ha. ønsker offentlighedens adgang helt forbudt efter naturbeskyttelseslovens § 23 stk. 6.

Cykelforbudspiktogram

Anvendelsesområde: Piktogrammet tænkes anvendt i de særlige tilfælde, hvor ejeren efter naturbeskyttelseslovens § 23 stk. 8 kan forhindre cykling på stier, hvor cykling medfører særlige problemer.

Skilt 10 – privatskovskilt

Anvendelsesområde: Skiltet tænkes anvendt, hvor ejeren ønsker at gøre opmærksom på, at der er tale om en privatejet skov og hvilke regler der gælder for færdsel og ophold i skoven.

Dette skilt er udarbejdet i et samarbejde mellem den daværende Skov- og Naturstyrelse og Dansk Skovforening

Skiltet er gratis. Lodsejer skal selv betale for stander.

Levering af **privatskovskilte** kan ske efter henvendelse til

Dansk Skovforening,
Amalievej 20
1875 Frederiksberg

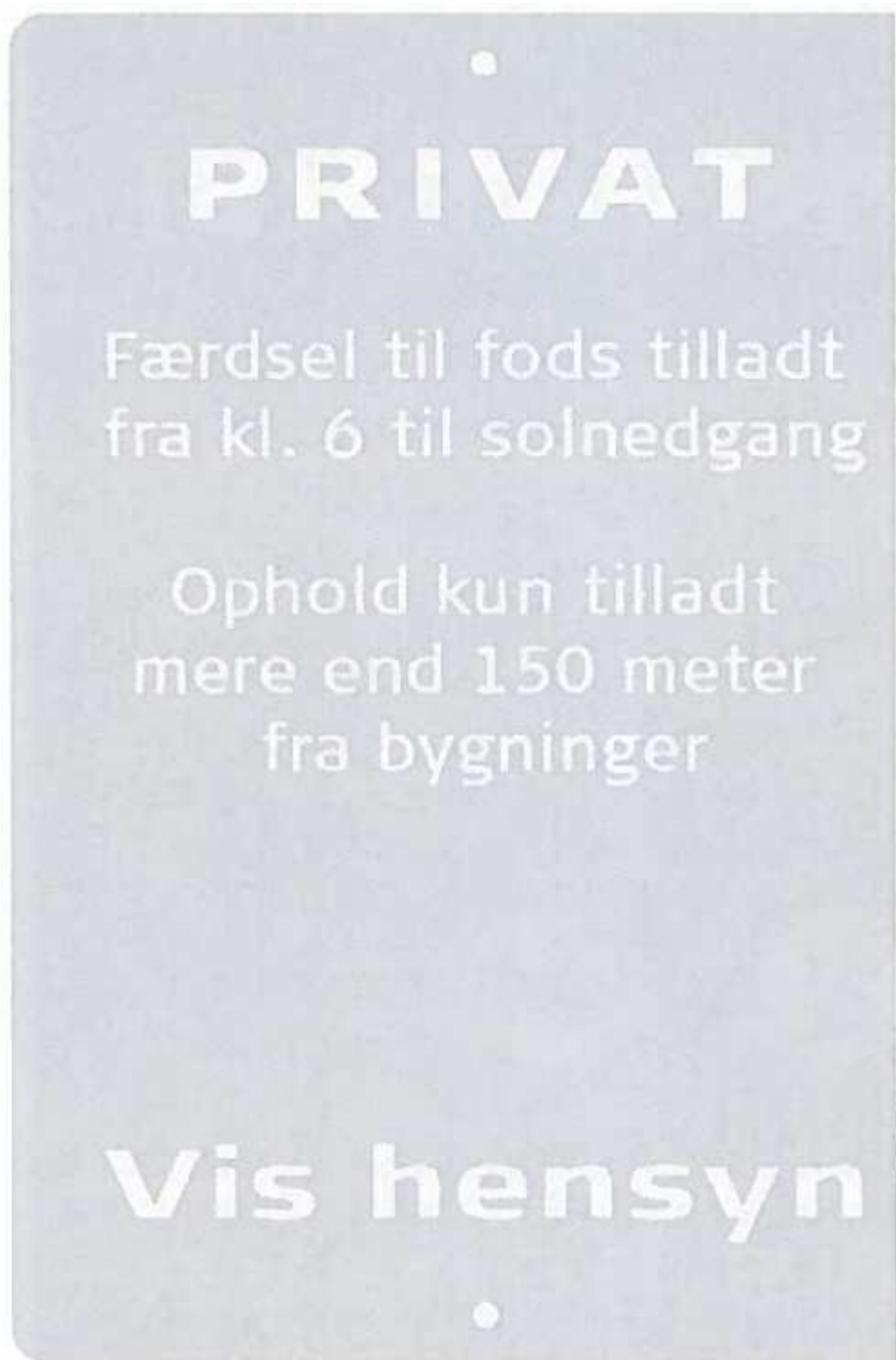
der på Miljø- og Fødevareministeriets vegne administrerer denne skilteordning.

III Levering af skilte og piktogrammer.

Skiltene og piktogrammerne kan købes ved henvendelse til de fleste skilteleverandører.

Bilag: "Skilte i det åbne land" 14. oktober 2004

Skilte i det åbne land

PRIVAT VEJ

Færdsel til fods,
på cykel og til hest
tilladt

Vis hensyn

Skilt 3

Mål: 210 x 297 mm

PRIVAT VEJ

Færdsel til fods,
på cykel og til hest
tilladt

Vis hensyn

Skilt 4

Mål: 210 x 297 mm

Skilt 5

Mål: 210 x 297 mm

Skilt 6

Mål: 210 x 297 mm

PRIVAT

Færdsel til fods,
ophold og badning
tilladt

Vis hensyn

PRIVAT

Færdsel til fods og
badning tilladt

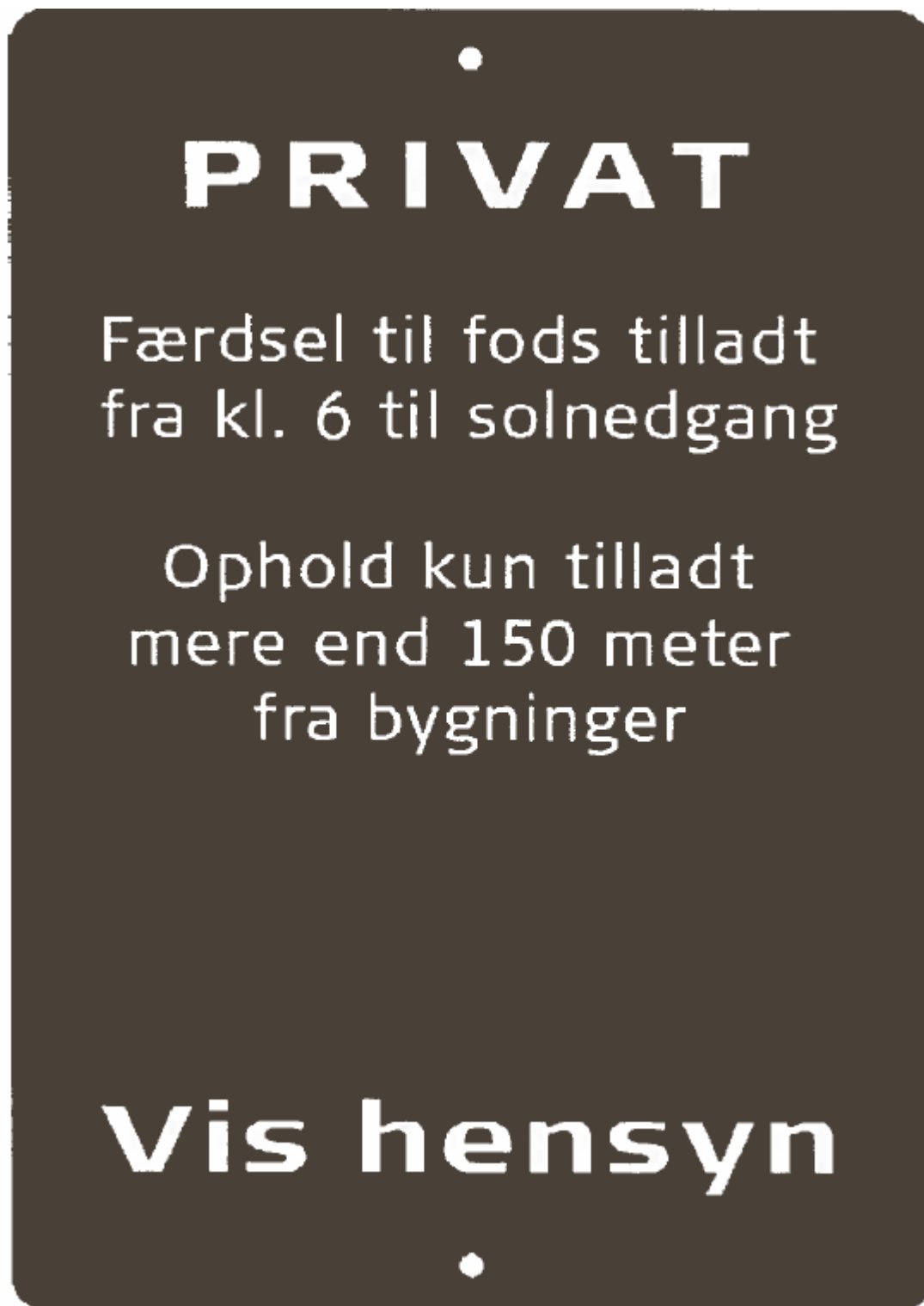
Ophold tilladt mere
end 50 meter fra
beboelse

Vis hensyn

Skilt 8

Mål: 210 x 297 mm

Piktogrammer

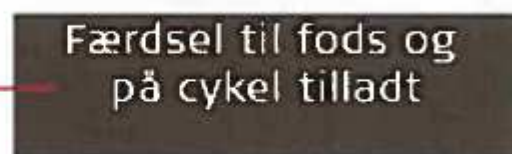

FARVER

Alluminiumspladen er lakeret grøn med farvekode RAL 6005.

Den røde farve, der anvendes til forbudsskiltene er RAL 3020.

Piktogrammer kan støbes på skilt

Øverste del af skiltet med tekst kan støbes med skiltbeton

Øverste del af skiltet med tekst kan støbes på skilt

Piktogramskilte

